

Huima futuristinen yksinpuhelu

YLE/KINOTAR

JUSSI EEROLA

► Mika Taanila hahmottelee dokumentissaan kokonaiskuvaa keksijä, soitinrakentaja ja säveltäjä Erkki Kurenniemestä

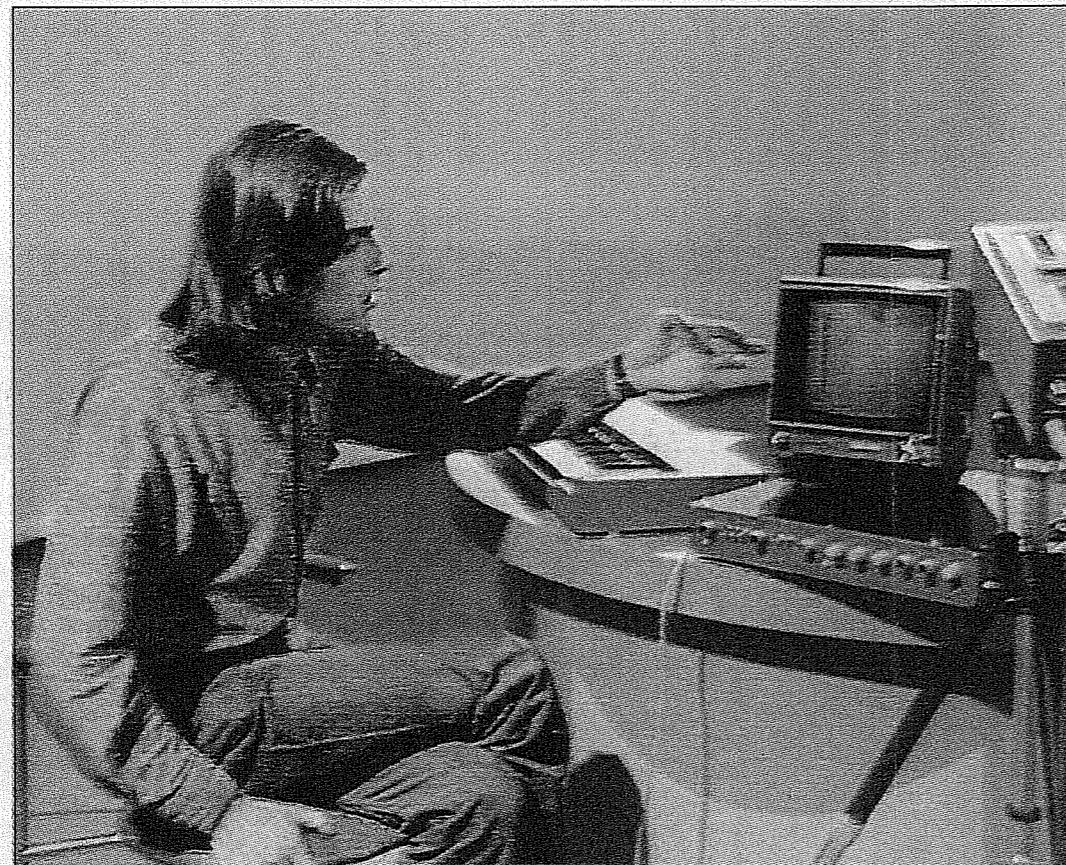
► Keksijä ja soitinrakentaja **Erkki Kurenniemellä** (s. 1941) saattaa olla takanaan kerrassaan loistava tulevaisuus elektronimusiikin ja elektronisen multimediataiteen erikoislaatuiseina pioneerina, mutta hän ei kuulu vielä menneisyyteen.

Päinvastoin! **Mika Taanilan** dokumenttielokuva *Tulevaisuus ei ole entisensä* (2002) muistuttaa, että ensimmäisten suomalaisten sähkösoitinten ja tietokonesoitinten kehittäjänä kunnostautunut Kurenniemi on edelleen aikaansa edellä: nyt hän valmistautuu materiaallisen kuoleman jälkeiseen elämään virtuaalitodellisuudessa.

Taanilan erinomaisesta dokumentista selviää, että Kurenniemi on kerännyt omasta elämästään jo vuosikautia valtavaa havaintojen, kokemusten, elämysten ja tosiasioiden tietokantaa odottamaan aikaa, jolloin tietokone pystyy mallintamaan ihmisen aivot. Hänen mukaansa teknologia on valmis siihen noin vuonna 2040.

Yhteyksistään irrotettuna Kurenniemen esittämä visio elämänjälkeisestä virtuaalielämästä saattaa vaikuttaa teknoutopistiselta haihattelulta. Taanilan dokumentissa se kuitenkin näyttäytyy sekä johdonmukaisena että todennäköisenä, sillä niin monet Kurenniemen ennustuksista ovat toteutuneet.

Mika Taanilan dokumenttielokuvan ensi-ilta oli viime vuonna Helsingin Avanto-fes-

Erkki Kurenniemi esittelee digitaalista sähkösoitinta vuonna 1971. DIMI-O muutti videokameran rekisteröimän kuvan ääniksi. – Kuva dokumentista *Tulevaisuus ei ole entisensä*.

LEVYT

Mika Taanila: The Dawn of DIMI. Kinotar / Kiasma. 25 e.

tivaalissa, jossa esiteltiin laajasti myös Kurenniemen rakentamia erikoislaatuista sähkösoitinta sekä julkaistiin ensimmäinen hänen tekemistään laitetestauksista ja sävellyksistä koottu albumi *Äänityksiä / Recordings 1963–1973* (Love).

Nyt Taanilan dokumentti *Tulevaisuus ei ole entisensä* on julkaistu dvd-levyllä *The Dawn of DIMI*, joka sisältää yli kaksi tuntia muutakin materiaalia. Yksi sen ylimääräisistä houkuttimista on viime marraskuussa Kiasmassa kuvattu tunnin mittainen konsertti, jossa Kurenniemi, ruotsalainen **Carl Michael von Hausswolf** sekä Pan Sonic eli **Mika Vainio** ja **Ilpo Väisänen** soittavat

Kurenniemen kehittämää komentoja muistavia digitaalisia sähkösoitinta.

Esimerkillisen erinomaisesti koottu *The Dawn of DIMI* sisältää myös valikoiman Kurenniemen lyhytelokuvia, tietokoneanimaatiota sekä kaksi tanssiesitystä.

Molemmista sovelletaan hänen kehittämäänsä DIMI-O:ta, aikaansa edellä ollutta "videourkua", joka muutti kameran rekisteröimän kuvan ääniksi. Toinen teoksista – tanssijana **Riitta Vainio** – on vuodelta 1971, toinen 2002.

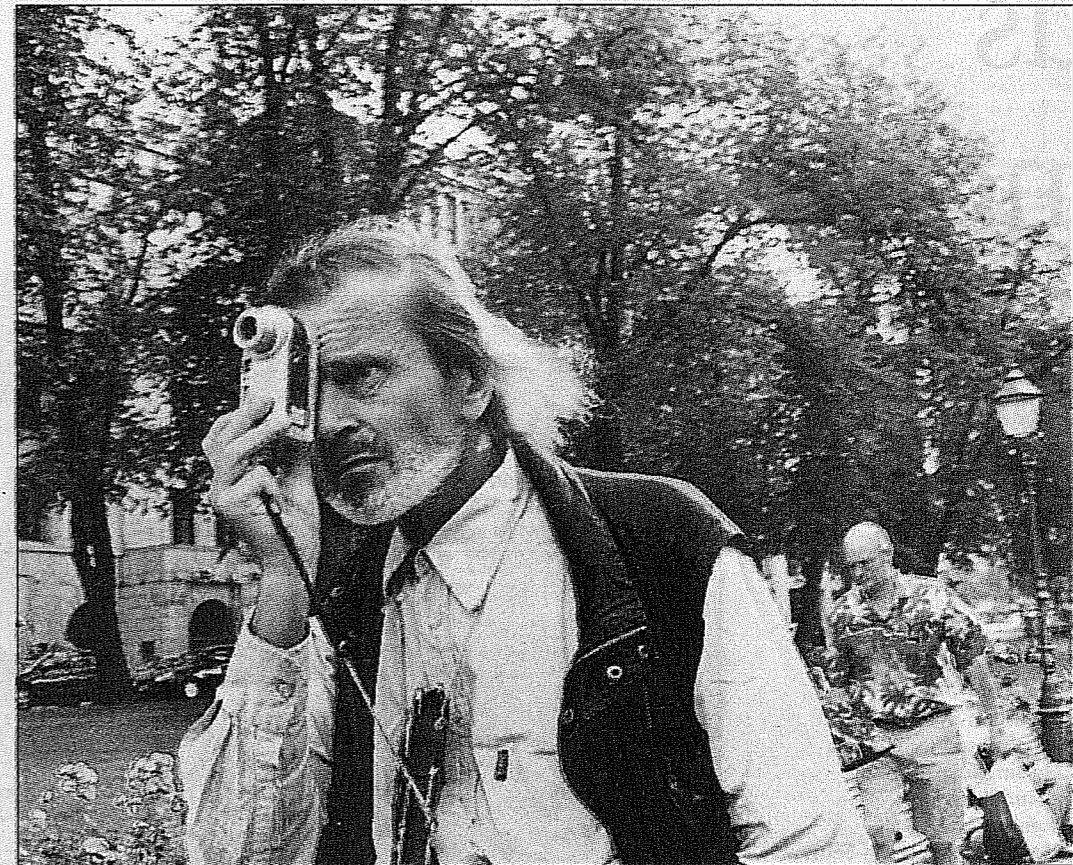
Eikä tässä kaikki: dokumentin, konsertin, lyhytelokuvien, tietokoneanimaatioiden sekä tanssiteosten lisäksi *The Dawn of DIMI* sisältää myös 26-sivuisen kuvagallerian Kurenniemen kehittämistä sähkösoitintista sekä 42-sivuisen johdatusen teoriaan, jota Kurenniemi

on kehitellyt musiikin matemaattisista perusteista.

Erkki Kurenniemi on tehnyt näyttävän paluun ennen kaikkea sähkösoitinten ja sähkömusiikin pioneerina.

Lopputuotetta, omaa tyyliä, omaa uraa tai itsensä tuotteistamista tärkeämpää Kurenniemelle on ollut prosessi

Mika Taanila pyrki kuitenkin hahmottelemaan dokumentissaan kokonaiskuvaa lyhytjännitteisestä visionääristä, joka "siirtyy hämmästyttävällä luontevuudella kokeellisista lyhytelokuvista elektroniseen

Erkki Kurenniemi rekisteröi omaa elämäänsä Esplanadin puistossa maanisella tarkkuudella virtuaalista tulevaisuuttaan varten. – Kuva dokumentista *Tulevaisuus ei ole entisensä*.

musiikkiin, valokuvauksesta öljyvärimaalaukseen, tietonegrafiikasta elektronisiin veistoksiin, tietokonepeleistä ja silmälapputuotteista massiiviseen videopäiväkirjaprojektiin".

Taanilan tehtävä ei ole ollut helppo, sillä Kurenniemi ei ole pysähtynyt koskaan paikoilleen eikä ole vaivautunut viimeistelemään kaikkia hankkeitaan.

Esimerkiksi kaikki hänen neljätoista kokeellista lyhytelokuvansa jäivät 1960-luvulla keskeneräisiksi.

The Dawn of DIMI näistä ääniraitaa vaille jääneistä elokuvista on viimeistelty kuusi, mutta ne voi katsoa myös alkuperäisessä viimeistelemättömässä muodossaan, ilman musiikkia.

Lopputuotetta, omaa tyyliä, omaa uraa tai itsensä tuotteistamista tärkeämpää Kurenniemelle onkin ollut prosessi, joka

johtaa toiseen prosessiin – tai jonnekin aivan muualle.

Mika Taanilan käsikirjoittama, leikkaama ja ohjaama *Tulevaisuus ei ole entisensä* on ennen kaikkea dokumenttielokuva: tyylikäs ja taitavasti työstyetty elämäkerran ja esseen yhdistelmä, jossa liikevoima suuntautuu – historiallisesta elämäkerrallisuudesta huolimatta – tulevaisuuteen.

Tulevaisuus ei ole entisensä yhdistää myös ne teemat, joita Taanila on käsitellyt aiemmissa dokumenteissaan *Thank You For The Music* (1997), *Futuro* (1998) ja *RoboCup99* (1999).

Dramaturgisesti dokumenttia kannattelee Kurenniemen kertojajääni – suoraan kameralle hän ei puhu käytännössä lainkaan – sekä hänen innoittunut ja lievästi itseironinen puhetyylinsä.

Yksinpuhulun lomaan Taani-

la on leikkannut runsaasti myös arkistomateriaalia: Kurenniemen valokuvia, lyhytelokuvia, videoita sekä näytteitä televisio-ohjelmista ja muutamasta muusta lyhytelokuvasta, joihin Kurenniemi sävelsi musiikin.

Kurenniemen levy Äänityksiä / Recordings 1963–1973 sekä Taanilan dokumentti *Tulevaisuus ei ole enää entisensä* ovat herättäneet jo huomattavaa kansainvälistä huomiota.

Dokumentti esitetään ensi perjantaina sekä Venetsian biennaalissa että Barcelonan elektronisen musiikin Sonar-festivaalilla. Venetsiassa Kurenniemi, Vainio, Väisänen ja von Hausswolf soittavat toistamiseen Kurenniemen uniikkeja sähkösoitinta.

Pari vuotta sitten ajatuskin olisi tuntunut absurdilta.

Harri Uusitorppa